

חברת ספיר - מעקב

דוח מבקר העירייה מס' 23

להלן עיקרי ממצאי ביקורת מבקר העירייה בנושא "חברת ספיר" כפי שפורסמו בדוח השנתי מס' 23 של מבקר העירייה:

הביקורת מציינת כי הפעולות שנסקרו היו בתקופה שקדמה לכניסתו לתפקיד של מנכ"ל חברת "ספיר" החדש.

להלן הממצאים העיקריים שהעלתה הביקורת וממצאי ביקורת המעקב:

1. הביקורת מבקשת לציין כי בעצם תשלומי השכר והשעות הנוספות לעובדי העירייה המבצעים עבודות עבור חברת ספיר, מהווים אותו חלק של השתתפות העירייה בפעילות ובכיסוי הגרעון בין ההכנסות לבין ההוצאות. כמו כן, השתתפות העירייה בחברת ספיר לכיסוי ההוצאות הכרוכות בעבודות עבור היכל התרבות הינם הוצאה נוספת, לתקציב התחזוקה של אגף התרבות, הנעשים על פי קביעת העירייה הן לגבי היקף העבודות והן לגבי ההיקף הכספי של השתתפות.

ממצאי מעקב - המצב לא השתנה. העירייה ממשיכה לסבסד את חברת ספיר הן באמצעות תקציבי תחזוקה והן בתשלום שכרם של חלק מהעובדים בקריית "ספיר".

מנכ"ל חברת "ספיר" הודיע לביקורת כי לדעתו לאחר שתתקבלנה ההחלטות לגבי הקמת החברה העירונית לתרבות ופנאי (בין אם היא תוקם על התשתית של חברת "ספיר" הקיימת ובין שתקום כחברה חדשה לגמרי), גם נושא השתתפות העירייה בהוצאות קריית "ספיר" תבוא על פתרונה.

2. הביקורת מציינת שלא מצאה ולא הוצגו לפנייה מסמכים אשר יצביעו על מאמצי החברה להגדיל הכנסותיה העצמאיות. השיטה הקיימת, על פיה מועצת העירייה מכסה את גירעון החברה בכל שנה, אינה מהווה תמריץ להגדלת הכנסות אלה.

ממצאי מעקב - על פי הפרוטוקולים האחרונים של ישיבות דירקטוריון החברה, דיוח מנכ"ל החברה על קיצוץ של כ-80,000 ₪ בפעילות השוטפת של הקונסרבטוריון העירוני.

מנכ"ל החברה טען לפני הביקורת כי לאחר מינוי הדירקטוריון החדש לחברת "ספיר", תובאנה לדין והחלטה מספר הצעות לאישור, כגון: הפרטת אולם הספורט והפעלתו על ידי יזם חיצוני, דבר שיביא להגדלת ההכנסות מאולם הספורט ומאידך, לחיסכון בהוצאות תחזוקתו. המגעים עם היזם יבשילו לידי עסקה הממתינה לאישור הדירקטוריון החדש.

מעבר לכך – בפני הועדה לרפורמה כלכלית הוצגה הצעה לפנות מקריית ספיר את המרפ"ד, התופס שטחים גדולים ויקרים, רובם בבית ספיר, ולהעבירו לאחד מבתי הספר בעיר המיועדים לסגירה, כפי שמקובל בערים אחרות. השטחים שיתפנו בבית ספיר ישמשו להפעלת חוגים (בהפעלה עצמית או על ידי יזמים פרטיים) וכך יהפכו שטחים אלו לשטחים מניבים אשר יזרימו הכנסות לקופת חברת ספיר. מלבד זאת, מנכ"ל החברה שוקל לפתוח בית קפה בגינת בית ספיר וברחבה ובמידה ויתברר כי הדבר כדאי כלכלית, גם פרוייקט זה יביא הכנסות נוספות.

3. מעיון בפרוטוקולי החברה עולה כי באף שנה, בתקופה המבוקרת (שלוש השנים האחרונות, 1997-1999), לא כונסה האסיפה הכללית של החברה. בפועל, הנהלת החברה היא זו שדנה בדוחות הכספים והאחרים שמוגשים לאסיפה, הם ממנים רואי חשבון ויועץ משפטי, כל זאת כאמור בניגוד לתקנון ולמקובל. מעבר להפרת החוק והתקנות, ממצא זה מלמד כי ההפרדה בין בעלות לניהול אינה נשמרת, משמע הבקורות הבסיסיות שאמורות לחשוף את החברה למציאות בה היא חייבת לתת דין וחשבון (accountability) לבעלים ובכך היא נמצאת תחת פיקוח, לא מתקיים. על מקבלי החלטות לפעול, לדעת הביקורת, כדי שפורום האסיפה הכללית יתכנס ויפעל כפי שנקבע בתקנון החברה.

מעיון בפרוטוקולים של ישיבות הנהלת החברה בשנים 1997-1999 עולה כי ב - 2 מתוך 15 ישיבות התנהלה ישיבה בפורום מצומצם מזה הקבוע כאמור בתקנון. קיים ספק אם ההחלטות שהתקבלו בפורום כזה, חוקיות. לדעת הביקורת, יש להעביר את העניין אל היועץ המשפטי לשם קבלת חוות דעת. הביקורת רוצה להזכיר כי בתוקף תפקידו והסמכויות המוקנות לו מחובת מזכיר החברה להתריע כל עת כאשר קיים ספק לגבי חוקיות תפקוד ההנהלה.

ממצאי מעקב - האסיפה הכללית של הבעלים בחברה כונסה באוגוסט 1997 ולאחר מכן, שוב רק ביוני 2000 .

4. חבר אסיפה כללית, כל שכן, חבר הנהלה נושא באחריות לפעולות החברה, אותה הוא משרת. אחריות מינהלית זו מחייבת את בעל התפקיד בנוכחות בפורמים השונים שמתקיימים בחברה. הואיל ולנוכחות חברים בדיונים נודעת חשיבות, בחנה הביקורת את נוכחות חברי הנהלה בשנים 1996-1999. בבחינה זו נמצא כי הנוכחות אינה מספקת (כ-50% בממוצע). ההלכה הקיימת בנושא נוכחות חברי מועצה/הנהלה בחלק ניכר מהגופים הציבוריים הפועלים במדינה היא שנוקטים צעדי הרחקה נגד חבר הנעדר משלוש ישיבות ברציפות ללא הסבר הולם. בפועל, למרות חשיבות הנושא, הנהלת החברה לא נתנה דעתה לנושא.

לדעת הביקורת, מן הראוי שהנהלת החברה ואף האסיפה תיתן דעתה לנושא ותפעל להקנות בחברה נורמה כמפורט לעיל, תוך התייחסות להיעדרות חברי המועצה / הנהלה מהישיבות ואולי אף כדאי לשקול החלפתם בחברים פעילים ונכונים להשתתף בדיונים ובתהליך קבלת החלטות.

ממצאי מעקב - כל עוד אין דירקטוריון חדש לחברת "ספיר" לא ניתן לקבל החלטות לגבי השתתפות חברי הדירקטוריון בישיבותיו.

5. הביקורת מבקשת לציין כי קיימת החלטה עקרונית של מועצת העירייה ושל ראש העיר כי ההכנסות מהתלמידים תכסנה את הוצאות שכר הלימוד בקונסרבטוריון, כך שבעצם הקונסרבטוריון ינוהל כמשק סגור, ללא הוצאות תחזוקה ותקורה. מהנתונים לעיל, ברור כי קביעה זו של מועצת העירייה ושל ראש העיר, אינה מתקיימת למעשה, היינו, ההכנסות מהתלמידים או גובה שכר הלימוד, אינן מכסות את הוצאות שכר המורים, דבר שמגדיל את הגירעון של הקונסרבטוריון.

ממצאי מעקב - מנכ"ל החברה אינו מסכים לנושא זה ולהלן התייחסותו:

"החלטה זו אינה ריאליזם ואינה ניתנת לביצוע. בכדי לפצוץ יש להעלות את שכר הלימוד לתלמידי הקונסרבטוריון, באיחוד מאצ'איות הכלכלית של ימינו. יש

דרכים נוספות להצגת התוצאות, וצליהן אנו עוקדים יומם וליל, אולם חשוב להבין את הצירי כבר סבא חפצה בקונסרבטוריון מוכר צ"י משרד החינוך, צליה לסמסדו, מכיוון שאין דרך שבה יכולה הקונסרבטוריון לעצמא את עצמו תוך שהוא צומד בכל דרישות משרד החינוך. בדיקה עצמית בכמה ציט מקבילות התברר כי בכל צירי ה קונסרבטוריון, דרש הדבר השתתפות תקציבית של הצירייה. ההשתתפות התקציבית של ציריית כבר סבא הינה מהנמוכות בארץ לקונסרבטוריון בהיקף דומה".

הביקורת חוזרת ומציינת, כי מקבלי החלטות בעירייה חייבים לקבל החלטות לגבי הצורך בקונסרבטוריון עירוני ולגבי מתכונתו ורמתו. רק לאחר החלטה כזו עליהם להחליט במסגרת הרפורמה הכלכלית האם יש מקום ו/או צורך בסבסוד ואיזון הוצאות הקונסרבטוריון.

6. ככל שרמת הסיכונים עולה, כך עולה חיוניות הצורך בנוהל עבודה. מכאן מובן הצורך בנוהל הפעלת קופה המעגן את הנורמות המקובלות בעבודה עם מזומנים. על אף האמור לעיל, פועלת הקופה האמורה ללא נוהל מתאים. מניסיון העבר וממקרים שכבר טופלו על ידי הביקורת בעבר, עדיין לא נלמד הלקח שיש להקפיד על ניהול תקין של הקופות ובמיוחד של קופות המזומנים. נמצא שהקופה מתנהלת ללא הדרכה ופיקוח מתאימים:

- ישנם תקבולים, המתקבלים בגין שירותים שמספק הקונסרבטוריון, שאינם עוברים דרך הנהלת החשבונות של החברה.
- ישנם תקבולים שמופקדים בקופת הקונסרבטוריון אולם אינם נרשמים כלל בהנהח"ש של החברה.
- נמצא שהקונסרבטוריון מחזיק תקופות ארוכות, ללא רישום בהנהח"ש, כספים האמורים להיות מוחזרים, בגין ביטולים וכד', לבעלים.
- עוד נמצא על ידי הביקורת:

א. בבדיקת הקופות השונות בקונסרבטוריון נמצא שקיימת אי התאמה בין סה"כ התקבולים לרישום בקופת דמי שכלול, קופת כרטיסי מחול, קופה קטנה, ובעוד מספר קופות שהיקף הכספים בהם הוא זניח.

ב. נמצא שישנן בקופה המחאות שלא מופקדות, שמועד פירעונם ליולי 99, הביקורת רוצה לציין כי התוקף המקובל של המחאות פרטיות הינו חצי שנה, כך שקיים ספק שהמחאות כאלה עדיין ברות פירעון.

ג. כל עוד היא לא הוסבה, המחאה כמוה כמזומן. כדי להימנע מסיכונים מיותרים חשוב להסב את המחאות, מיד עם קבלתן. בבדיקה נמצאו המחאות לא מוסבות לפקודת החברה, היינו יש לרשום על גבי המחאה (או לתבוע על גבם חותמת החברה) את שם החברה ולסמן את המחאה בקרוס (שני קוים מקבילים ביניהם ירשם "למוטב בלבד").

- ד. נמצא כי מזכירות הקונסרבטוריון מקבלת מהמורים כספים בגין מכירת ספרי לימוד שרוכש הקונסרבטוריון ומנפקת בגין זאת, קבלה מבלי לערוך בדיקה ו/או להפעיל בקרה. הביקורת מבקשת להבהיר כי מחובתה של המזכירות, כפונקציה המטפלת בין היתר גם בכספי הקונסרבטוריון, להבטיח בקרה על כל התקבולים העוברים דרכה.
- ה. תוכנת הקופה אינה מאפשרת להפיק דוח סיכום קופה, כך שקיים קושי לנהל בדיקות קופה. הביקורת מבקשת לציין כי בעקבות בדיקה בעבר שנעשתה לאחר מציאת אי סדרים חמורים בניהול הקופה, הגובלים במעילה, הובטח לביקורת כי התוכנה תשונה ותובטחנה הבקורות המתאימות. ברוח זו נתקבלה החלטה גם בהנהלת החברה. הביקורת מצטערת לציין כי לא נלמדו הלקחים מהמקרה שהיה ועדיין יש "פירצה הקוראת לגנב". מן הראוי היה כי הנהלת הקונסרבטוריון והנהלת חברת ספיר יקפידו הקפדה יתרה בכל הקשור לניהול הכספי.
- ו. הנהלת החשבונות של הקונסרבטוריון היא למעשה תוכנה לניהול חוגים, כך שבפועל התוכנה אינה מאפשרת לרשום תקבולים זולת דמי שכלול ושכר לימוד. המצב הקיים מאלץ את המזכירות לנהל רישום הנהלת חשבונות כפול, אחד ידני והאחר ממוכן.
- ז. נמצאו כספים שלא נופקו בגינם קבלות. מהסברים שקיבלנו עולה כי מדובר בכספים שהתקבלו ממכירה מצומצמת של קלטות שלא נופקו בגינם קבלות.
- לסיכום, הביקורת מבקשת לציין שכל הקשור בניהול קופת הקונסרבטוריון ורישום הנהלת חשבונות הקונסרבטוריון, כחלק מהנהלת החשבונות הכללית של החברה הינו לקוי, חסר פיקוח ובקרה ונראה שהאחראים לכך, הן בקונסרבטוריון והן בחברת ספיר אינם מקפידים על כללי מינהל תקינים. על גזבר החברה לפרסם הנחיות כתובות ונהלים בכל הקשור לניהול הכספים והחשבונות.
- ממצאי מעקב - מרבית הליקויים שצוינו בדוח תוקנו. מלבד זאת, בימים אלו מותקנת בקונסרבטוריון תוכנת גבייה חדשה, זהה לתוכנה החדשה שהותקנה בבתי התרבות ובמחלקת הספורט, דבר שיביא לסטנדרטיזציה מלאה של כל נהלי הגבייה.**
7. ספירת המלאי האחרונה לגבי הציוד באולם הספורט שנעשתה נעשתה לפני כ - 10 שנים (בערך בשנת 1990), כיום, בהעדר תיעוד, לא ניתן לדעת בוודאות מהו היקף הציוד שנרכש על-ידי חברת ספיר, מה התבלה, מה ניזוק וכד'.
- המצב הקיים מחייב, לדעת הביקורת, ביצוע ספירת מלאי לאלתר וכן להחיל בנוהל את חובת ביצוע הספירה בתדירות ובמועד שתיקבע הנהלת החברה, אך לא פחות מאחת לשנה, לקראת סגירת הדוחות הכספיים של החברה.
- ממצאי מעקב - בסוף שנת 2000, לאחר פרסום דוח הביקורת, בוצעה ספירת מלאי לגבי כל הציוד. ברור לביקורת כי חלק גדול מן הציוד הינו ציוד מתכלה**

(כדורים, מזרונים וכו') שיש לו בלאי גדול ולכן ביצוע מעקב שוטף על ציוד זה הינו בעייתי במקצת, אך יש צורך במציאת פתרונות אשר יבטיחו שמירת הציוד.

8. כיתות קונסרבטוריון וכן חללים המשמשים כספריה עירונית, חדרי מוזיאון נמצאים בקריית ספיר השוכנת במבנה דו קומתי רחב ידיים המכיל אודיטוריום כיתות לימוד ומשרדים. על אף שהמבנה עירוני, הוא משמש גם את חברת ספיר ומהווה בעבורה את מקום משכנה הקבוע.

להלן הגופים הפועלים בתוך קריית ספיר:

הגוף	בעלות	מימון תחזוקת המבנה
שרות פסיכולוגי	עירייה	
4 מעונות יום	נעמ"ת	ע"ח העירייה
ספריית ילדים	עירייה	

מהסברים שקיבלה הביקורת עולה כי בנוסף לאמור לעיל, קבוצת הכדור עף של הפועל כפר סבא משתמשת בקביעות באולם הספורט שבמבנה, כלהלן:

הגוף	בעלות	הסדרת השימוש בחוזה	השתתפות מימון תחזוקת המבנה
קבוצת כדור עף	הפועל כ"ס	ללא הסכם	לא

לדעת הביקורת יש להסדיר בצורה חוזית את השימוש במתקני החברה או לחילופין יש לקבל החלטות לגבי מתן רשות שימוש ללא תמורה לגופים עירוניים או אגודות ספורט ו/או אחרים.

ממצאי מעקב - קבוצת הכדור עף כבר אינה משתמשת באולם הספורט.
מעבר לכך, כאמור לעיל בסעיף 2, בפני הועדה לרפורמה כלכלית הוצגה הצעה לפנות מקריית ספיר את המרפ"ד, התופס שטחים גדולים ויקרים, רובם בבית ספיר, ולהעבירו לאחד מבתי הספר בעיר המיועדים לסגירה, כפי שמקובל בערים אחרות. השטחים שיתפנו בבית ספיר ישמשו להפעלת חוגים (בהפעלה עצמית או על ידי יזמים פרטיים) וכך יהפכו שטחים אלו לשטחים מניבים אשר יזרימו הכנסות לקופת חברת ספיר. מלבד זאת, אנו שוקלים לפתוח בית קפה בגינת בית ספיר וברחבה ובמידה ויתברר כי הדבר כדאי כלכלית, גם פרויקט זה יביא הכנסות נוספות.

9. לאור ממצאיה המליצה הביקורת כלהלן:

- 9.1 מומלץ לבחון שיטה אשר תהווה תמריץ עבור החברה להגדיל את הכנסותיה העצמיות. השיטה לפיה העירייה מכסה את גירעונות החברה, מדי שנה אינה מהווה תמריץ לכך. (סעיף 2.3, בדוח שנתי מס' 23)
- 9.2 נדרשת הקפדה יתרה לגבי הפורום החוקי הנדרש לקיום דיונים ולקבלת החלטות בדירקטוריון החברה. (סעיף 3.1, בדוח שנתי מס' 23)
- 9.3 יש לדרוש מחברי הנהלת / דירקטוריון חברת ספיר להקפיד ולהיות נוכחים בישיבות הדירקטוריון. לחילופין יש לשקול החלפת

- דירקטורים אשר נעדרים מספר פעמים בלתי סביר מישיבות הדירקטוריון.
(סעיף 3.2, בדוח שנתי מס' 23)
- 9.4 הביקורת חוזרת וממליצה, כפי שזה נעשה גם בעבר בביקורות קודמות, על כתיבת נוהל ניהול קופות מסודר אשר יקבע דרכי הניהול והפיקוח על הכספים בקופה.
(סעיף 4.1.2.4. ובמיוחד סעיף 4.1.2.3, בדוח שנתי מס' 23)
- 9.5 כל תקבולי החברה, המתקבלים באחת מזרועות החברה (קונסרבטוריון, אולם ספורט, מוזיאון) ידווחו ויירשמו בהנהלת החשבונות של החברה. לא יישמרו כספים בקופות היחידות מבלי לרשם בהנהלת החשבונות של החברה.
(סעיף 4.1.2.2, בדוח שנתי מס' 23)
- 9.6 על מנכ"ל חברת ספיר להקפיד על הוראת תקנות שר הפנים מנובמבר 1998, בדבר רכישות, ניהול מחסנים, רישום וניהול טובין, ולבצע ספירות מלאי ואינוונטר, אחת לשנה לפחות. לצורך ביצוע ההנחיות שבתקנות שר הפנים ניתן להיעזר במנהל מחלקת הרכש של העירייה.
(סעיף 4.3.4, בדוח שנתי מס' 23)
- 9.7 הביקורת מבקשת להמליץ כי יש להסדיר בצורה חוזית את מתן רשות השימוש במתקני החברה, לגופים מחוץ לעירייה ו/או לחילופין יש לקבל החלטות מפורטות ולקבוע קריטריונים על מתן רשות. שימוש ללא תמורה במתקני החברה ובמקרה זה לדעת הביקורת יש לפעול בהתאם לנוהל מתן תמיכות של הרשויות המקומיות.
(סעיף 6, בדוח שנתי מס' 23)

ממצאי מעקב - רוב הערות הביקורת תוקנו והמלצותיה יושמו. מנכ"ל חברת ספיר הודיע כי הוא מסכים להערות הביקורת וימשיך לפעול לתיקונם.